

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Юридичний факультет
Кафедра «Геодезії та землеустрою»

Робоча програма (силабус) освітнього компонента

ВБ 6. Охорона природи та природоохоронні мережі
(вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми: Геодезія та землеустрій
(назва)

за спеціальністю: 193 «Геодезія та землеустрій»
(шифр, назва)

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти

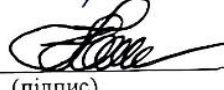
Розробник: Ю.Л. Скляр, к.б.н., доцент кафедри геодезії та землеустрою
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри <u>Геодезії та землеустрою</u>	протокол від 05 червня 2025 р. № 19
	Завідувач кафедри <u>Наталія КАПНОС</u> (підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми Олена РИБІНА
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Олег РОГОВЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Наталія КАПНОС
(підпис) (ПІБ)

 Наталія ПРОКОПЕНКО
(підпис) (ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації Надія БАРАНІК
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 19.06 2025 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми
2026 - 2027		прот. N 17 від 03.06.2027		

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Охорона природи та природоохоронні мережі			
2.	Факультет/кафедра	Юридичний факультет / Кафедра «Геодезії та землеустрою»			
3.	Статус ОК	Вибірковий			
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)				
5.	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркового ОК)	ОП - Геодезія та землеустрій Спеціальність – 193 «Геодезія та землеустрій»			
6.	Семестр та тривалість вивчення	Дисципліна викладається у VI семестрі протягом 15 тижнів			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5 кредитів (150 годин)			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) Денна / заочна форма навчання			Самостійна робота Денна / заочна форма навчання
		Лекційні	Практичні (семінарські)	Лабораторні	
	VI семестр	30/6	44/6	-	76/138
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Скляр Юрій Леонідович			
11.1	Контактна інформація	К.б.н., доцент кафедри геодезії та землеустрою, кабінет 229 е Ел. адреса: sul_bio@ukr.net			
11.	Загальний опис освітнього компонента	Дисципліна вивчає основні питання, які необхідні для організації робіт щодо сталого використання земельних ресурсів, створення екологічної та смарагдової мережі й розбудови, ефективного функціонування мережі об'єктів природно-заповідного фонду України, проектування землекористування на цих територіях.			
12.	Мета освітнього компонента	Мета полягає в набутті теоретичних знань та практичних навичок щодо загальних аспектів охорони природи, формування екологічної й смарагдової мережі України та організації, планування й здійснення природоохоронної діяльності в межах територій та об'єктів природно-заповідного фонду України.			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими	1. Освітній компонент базується на вивченні таких дисциплін як: Основи екології, ГІС та база даних.			

	освітніми компонентами ОП	2. Освітній компонент є основою для: Землевпорядне проектування, Планування використання земель населених пунктів.
14.	Політика академічної доброчесності	При виконанні практичних робіт, написанні модульних, залікових робіт студент обов'язково має дотримуватись правил академічної доброчесності. При виявленні фактів списування або академічної не доброчесності робота виконана студентом не зараховується.
15.	Ключові слова	Охорона природи, природно-заповідний фонд, природоохоронні території, екомережа, смарагдова мережа, упорядкування територій, біорізноманіття, ландшафтне різноманіття

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹				Як оцінюється РНД
	ПРН ₁ використовувати усно і письмово технічну українську мову та вміти спілкуватися іноземною мовою (англійською) у колі фахівців з геодезії та землеустрою	ПРН ₃ знати нормативно-правові засади забезпечення питань раціонального використання, охорони, обліку та оцінки земель на національному, регіональному, локальному і господарському рівнях, процедур державної реєстрації земельних ділянок, інших об'єктів нерухомості та обмежень у їх використанні	ПРН ₇ використовувати методи і технології землепорядного проектування, територіального та господарського землеустрою, планування використання та охорони земель, кадастрових знімків та ведення державного земельного кадастру	ПРН ₁₁ - володіти методами землепорядного проектування, територіального і господарського землеустрою, планування використання та охорони земель з врахуванням впливу низки умов соціально-економічного, екологічного, ландшафтного, природоохоронного характеру та інших чинників	
ДРН 1. Знати теоретико-методологічні та правові засади охорони природи	X	X			Проведення модульного контролю, захист практичних робіт. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань.
ДРН 2. Знати класифікацію об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування, обґрунтувати необхідність створення заповідного об'єкта та віднесення його до певної категорії, вести державний кадастр заповідних об'єктів.		X	X	X	Захист практичних робіт. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Модульний контроль.
ДРН 3. Розуміти сучасний стан природоохоронних мереж України, підходи до їх формування, чинники негативного впливу на розбудову. Вміти проектувати землекористування складових	X	X	X	X	Захист практичних робіт. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Модульний контроль.

екомережі та інших природоохоронних мереж у межах територіальних громад.					
ДРН 4. Розуміти принципи міжнародного співробітництва у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів.	X	X			Захист практичних робіт. Спостереження за здобувачами у процесі виконання завдань. Проведення модульного контролю.

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу. <i>Денна / Заочна форма навчання</i>			Самостійна робота	Рекомендована література ²
	Аудиторна робота				
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Загальні питання охорони природи. 1. Поняття «охорона природи». 2. Основні об'єкти та принципи охорони природи. 3. Екобезпека. Правові заходи забезпечення екологічної безпеки.	2/2	2		5/9	1,2,3,7, 12, 16, 21, 22, 31
Тема 2. Біосфера. Масштаб антропогенного впливу на біосферу. 1. Біорізноманіття та його значення 2. Вплив промисловості на біосферу 3. Вплив енергетики на біосферу 4. Вплив сільського господарства на біосферу 5. Вплив транспорту на біосферу	2	2/2		5/9	1,2,3,7, 12, 16, 21, 22, 31
Тема 3. Охорона та збалансоване використання гідросфери 1. Світові проблеми прісної води. Кругообіг води. 2. Характеристика рівня використання води. 3. Шляхи збереження і вторинного використання вод. 4. Охорона водного басейну. Контроль якості води.	2	4		5/9	1,2,3,7, 12, 16, 21, 22, 31
Тема 4. Охорона від забруднення атмосфери 1. Склад, кількість та небезпека аерополутантів. Найпоширеніші забруднювачі атмосфери.	2	4		5/9	1,2,3,7, 12, 16,

2. Санітарно-гігієнічні показники забруднення атмосфери. Концепція нормування граничних показників. 3. Критерії шкідливості, за якими встановлюють гранично допустимі концентрації (ГДК). 4. Поріг дії атмосферного забруднення.					21, 22, 31
Тема 5. Охорона від забруднення літосфери 1. Склад літосфери. Вплив діяльності людини на ерозію ґрунтів. Головні джерела забруднення ґрунтів. 2. Нормування забруднювальних речовин у ґрунтах. Гігієнічні показники стану ґрунтів. Санітарне число. 3. Радіоактивне забруднення ґрунтів та забруднення важкими металами.	2	6		5/9	1,2,3,7, 12, 16, 21, 22, 31
Тема 6. Основні складові сучасної екологічної кризи та шляхи виходу 1. Розвиток сучасної екологічної кризи. 2. Кислотні опади. 3. Порушення озонового шару. Парниковий ефект.	2/2	2		5/9	1,2,3,7, 12, 16, 21, 22, 31
Тема 7. Теоретико-методологічні засади формування екомережі та розвитку природно-заповідної справи в Україні. 1. Ідеологія та методологія формування екомережі. 2. Моральне ставлення до природи – вимога сьогодення. 3. Зміст та визначення заповідної справи. 4. Об'єкти заповідної справи.	2/2	2/2		5/9	1,2,3,7, 12, 16, 21, 22, 31
Тема 8. Правові засади розвитку природно-заповідної справи в Україні. 1. Чинні законодавчі та нормативні документи державного та місцевого рівня, їх сутність, базові принципи. 2. Правовий режим територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 3. Екологічні основи формування та функціонування системи природно-заповідного фонду.	2	2/2		5/9	1,2,3, 5, 8, 9, 10, 16, 17, 20-31
Тема 9. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (1 частина) 1. Природно-заповідний фонд: класифікація, форми власності, управління. 2. Природні заповідники. 3. Біосферні заповідники. 4. Національні природні парки.	2	2		4/9	1,2,3,4, 6, 8, 9, 16, 17, 18, 32, 33, 34
Тема 9. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (2 частина) 1. Регіональні ландшафтні парки. 2. Заказники. 3. Пам'ятки природи. 4. Заповідні урочища.	2	2		4/9	1,2,3,4, 6, 8, 9, 16, 17, 18, 32, 33, 34
Тема 9. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду та особливості їх функціонування. (3 частина) 1. Ботанічні сади. 2. Дендрологічні парки. 3. Зоологічні парки. 4. Парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва.	2	2		4/9	1,2,3,4, 6, 8, 9, 16, 17, 18, 32, 35

Тема 10. Створення об'єктів природно-заповідного фонду та ведення кадастру цих територій. 1. Порядок створення й оголошення територій та об'єктів природно-заповідного фонду. 2. Підготовка і подання клопотань. Порядок розгляду клопотань та прийняття рішень. 3. Проекти створення об'єктів природно-заповідного фонду. 4. Державний кадастр територій природно-заповідного фонду.	2	4		6/9	1,2,3, 16, 17, 19, 23-29
Тема 11. Сучасний стан екомережі України та підходи до її формування. 1. Законодавча база та сучасний стан екомережі України. 2. Підходи до формування екомережі України. 3. Чинники негативного впливу на формування екомережі.	2	2		6/10	1, 7, 11, 12, 13, 14,16, 17, 21-31
Тема 12. Проектування землекористування складових екомережі в межах територіальних громад. 1. Нормативні вимоги до проектування землекористування складових екомережі. 2. Основні етапи та стадії проектування.	2	6		6/10	1, 7, 12, 13, 16, 17, 21, 31
Тема 13. Міжнародне співробітництво та досвід у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів. 1. Міжнародне співробітництво в галузі охорони і використання територій з особливим статусом охорони. 2. Поняття про Європейську екологічну мережу. 3. Мережа Natura 2000 та її аналог в Україні.	2	2		6/10	1,2, 3, 14, 16, 17, 21, 22
Всього за семестр	30/6	44/6		76/138	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять</u> , консультацій)	Кількість годин денна/заочна	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)	Кількість годин денна/заочна
ДРН 1. Знати теоретико-методологічні та правові засади охорони природи	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій та практичних робіт	32	- опрацювання незнайомих (нових) термінів, - опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами	18
ДРН 2. Знати класифікацію об'єктів природно-заповідного фонду	- проведення лекційних занять з використанням	18	- опрацювання додаткового матеріалу за	28

та особливості їх функціонування, обґрунтувати необхідність створення заповідного об'єкта та віднесення його до певної категорії, вести державний кадастр заповідних об'єктів.	мультимедійних презентацій, практичних робіт та навчальних екскурсій на об'єкти ПЗФ		відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - написання рефератів та/або тез доповідей.	
ДРН 3. Розуміти сучасний стан екомережі України, підходи до її формування, чинники негативного впливу на розбудову екомережі. Вміти проектувати землекористування складових екомережі в межах територіальних громад.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій, розрахункових та графічних практичних робіт	20	- опрацювання додаткового матеріалу за відповідними темами, - аналіз проведеної роботи під час виконання практичних завдань та підготовка до захисту практичних робіт, - написання рефератів та/або тез доповідей.	20
ДРН 4. Розуміти принципи міжнародного співробітництва у галузі збереження природно-заповідних територій та інших цінних природних об'єктів.	- проведення лекційних занять з використанням мультимедійних презентацій	4	- опрацювання додаткового матеріалу за темою, - написання рефератів та/або тез доповідей.	10
Всього годин		74		76

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

Сумативне оцінювання

Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Частка у загальній оцінці	Дата складання
1.	Оцінювання практичних робіт за модуль 1	40 балів / 40%	До 8 тижня
2.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів / 10%	До 8 тижня
3.	Оцінювання практичних робіт за модуль 2	40 балів / 40%	До 15-го тижня
4.	Модульний контроль (тест множинного вибору)	10 балів / 10%	До 15-го тижня
5.	Залік		15-й тиждень

Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Осінній семестр				
Оцінювання практичних робіт за модуль 1	0-12 балів	13-29 балів	30-34 балів	35-40 балів
	Практичні роботи не виконані, або виконані невірно	Роботи виконані зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Роботи виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Роботи виконані вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-4 бали	5-6 балів	7-8 балів	9-10 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест
Оцінювання практичних робіт за модуль 2	0-12 балів	13-29 балів	30-34 балів	35-40 балів
	Практичні роботи не виконані, або виконані невірно	Роботи виконані зі значними помилками, в тому числі орфографічними	Роботи виконані з незначними помилками, студент не достатньо орієнтується в теоретичному матеріалі	Роботи виконані вірно, студент добре орієнтується в теоретичному матеріалі
Модульний контроль (тест множинного вибору)	0-4 бали	5-6 балів	7-8 балів	9-10 балів
	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест	Залежить від кількості вірних відповідей на тест

Формативне оцінювання:

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усне опитування після вивчення кожної теми	Після завершення вивчення теми
2	Усні відповіді на окремі питання під час проведення лекцій, практичних робіт та навчальних екскурсій	Протягом всього семестру
3	Аналіз текстів за темами курсу опрацьованих студентом самостійно	Протягом всього семестру
4	Захист практичних робіт	Після здачі роботи
5	Усний зворотній зв'язок від викладача під час роботи над практичними роботами.	Протягом всього семестру

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Закон України про природно-заповідний фонд України. – Відомості Верховної Ради України, № 34, 25.08.1992. – с. 130 – 1155.
2. Давиденко, В. М. Заповідна справа [Текст] : навч. посіб. для студ. екол., біол., природн., лісівн., агрон., зооінж. фак. вищих навч. закл. III, IV рівнів акред. / В. М. Давиденко – Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 2001. – 140 с.
3. Заповідна справа в Україні [Текст] : Навч. посібник / За заг. ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. – К.: Географіка, 2003. – 306 с. – ISBN 966-95365-6-1
4. Стойко С, Гадач Е., Шимон Т., Михалик С. Заповідні екосистеми Карпат. - Львів: Світ, 1991.-248 с.
5. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. – 448 с. + 48 кольор. с.
6. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / [уклад.: Р.В. Бойченко, В.В. Вертель, О.Ю. Карлюкова та ін.]. – 2-е вид., випр. та допов. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. – 96 с.
7. Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні / Монографія / А.М. Третяк, В.М. Третяк, Л.А. Гунько, Ю.В. Лобунько/ Київ :ДП «Компринт», 2016. – 163 с.
8. Джигирей В.С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища. Навч. посібник. - 3-є вид. - К.: Т-во "Знання", КОО - 2004. - 309 с.
9. Червона книга України. Тваринний світ/ за ред. І.А. Акімова — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 600 с.
10. Червона книга України. Рослинний світ/ за ред. Я.П. Дідуха — К.: Глобалконсалтинг, 2009.– 900 с.
11. Скляр Ю.Л. Проблеми і перспективи розбудови екологічної мережі України / Сталий людський розвиток місцевих громад: Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» [укладачі: М.А. Лепський, І.В. Дударева]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Київ, 2015. – С. 267 – 272.
12. Розбудова екомережі України (наук. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко). -К., 1999. – 127 с.
13. Всеєвропейська Стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. (Підготовлена Радою Європи у співпраці з Європейським Центром Збереження Природи. Представлена Радою Європи на конференції Міністрів «Довкілля для Європи» у Софії 23-25 жовтня 1995 р.) - К., 1998.– 52 с.
14. Мягченко О.П. Основи екології. Підручник / О.П. Мягченко. – К.: Центр учбової літератури. - 2010. – 312 с.
15. Юрій Леонідович Скляр, Олена Анатоліївна Домбровська, Наталія Олександрівна Капінос. Екологічне моделювання використання земельних ресурсів лісостепової зони. Український журнал прикладної економіки. – 2021. – Том 6. – № 1. – С. 93 – 101.

Методичне забезпечення

16. «Охорона природи та природоохоронні мережі». Курс лекцій для здобувачів денної та заочної форм навчання Спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня освіти – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2024. – 127 с.
17. Екологічна та природно-заповідна мережі. Методичні вказівки для проведення практичних занять. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. – 66 с.
18. Охорона природи та природоохоронні мережі. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів 3 курсу юридичного факультету спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. – 82 с.
19. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів створення природних територій та

об'єктів природно-заповідного фонду України / Наказ Міністерства природи України від 21.08.2018, № 306 [Електронний ресурс] режим доступу - https://menr.gov.ua/files/images/news/22082018/nakaz_306.pdf

Інші джерела

20. Закон України «Про Державний земельний кадастр» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
21. Закон України «Про екологічну мережу України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
22. Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text>
23. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» – [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
24. Закон України «Про рослинний світ» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
25. Закон України «Про тваринний світ» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
26. Закон України «Про Червону книгу України» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>
27. Водний кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>
28. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
29. Лісовий кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
30. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру». від 17 жовтня 2012 р. № 1051 [Електронний ресурс] режим доступу - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п?find=1&text=додаток#wl_1
31. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі» від 16 грудня 2015 р. № 1196 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1196-2015-п#n8>
32. Леоненко В.Б., Попович С.Ю., Клестов М.Л., Осипова М.О., Бардіна І.М.. Природно-заповідний фонд України загальнодержавного значення. Довідник. - К., 1999. - 239 с
33. Кукурудза М. Менеджмент національних парків. - Львів: видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. - 124 с.
34. Заповідники і національні природні парки України. - К.: Вища школа, 1999.-231 с
35. Екологічні проблеми пониззя Дунаю, біорізноманіття та біоресурси озерно-болотного ландшафту дельти (за ред. Харченко Т.А.). -К.: Інтерекоцентр, 1998. – 92 с.
36. Anton Tretiak, Nataliia Tretiak, Yurii Skliar, Yuliia Lobunko, Andrii Melnichuk. Ecological safety of rural areas: Ecological and Economic assessment of land use efficiency. *Scientific papers Series “Management, economic Engineering in agriculture and rural Development”* 2020, Vol. 20 Issue 4, P. 539 – 549.
37. Kostiantyn Mamonov, Roman Vyatkin, Iurii Sklyar, Kanivets O.M., Kapinos N.O. Formation of the monitoring and use of the gis land objects of the natural reserve fund of regions. *Scientific research of the XXI century. Volume 2 : collective monograph* / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS publishing service, 2021. P 220 – 230 (312 p.)
38. Скляр В.Г., Ємець О.М., Скляр Ю.Л., Баштовий М.Г. Біорізноманіття заказника «Видівський». Екологія. Довкілля. Енергозбереження. 2023 : колективна монографія / під ред. О. В. Степової. Полтава: НУПІ імені Юрія Кондратюка. 2023. – С. 211-221.

**РЕЦЕНЗІЯ НА РОБОЧУ ПРОГРАМУ (СИЛАБУС)
ОХОРОНА ПРИРОДИ ТА ПРИРОДООХОРОННІ МЕРЕЖІ**

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента гарантом або членом проєктної групи	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)	+		
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Член проєктної групи ОП «Геодезія та землеустрій» _____ Наталія КАПІНОС
(підпис) (ПП)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність (методи викладання та навчання) дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження, що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету/факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент (викладач кафедри геодезії та землеустрою) _____ Наталія ПРОКОПЕНКО
(підпис)

ДОДАТОК

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Хом'як І.В., & Андрійчук Т.В. (2022). Охорона природи: Навчальний посібник для студентів природничих спеціальностей. Житомир: В - тво ЖДУ, 245 с.
2. Екологічна та біологічна безпека України: колективна монографія / за науковою редакцією О.І. Дребот, А.І. Парфенюк. Київ: Видавництво НУБІП України, 2022. 322 с.
3. Ілляш О. Е., & Ганошенко О. М. (2022) Природоохоронне управління : навчальний посібник. Ч. 1. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». 106 с.
4. Скляр Ю.Л., Домбровська О.А., & Капінос Н.О. (2021). Екологічне моделювання використання земельних ресурсів лісостепової зони. Український журнал прикладної економіки. Том 6. № 1. 93 – 101.
5. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа. Підручник. Тернопіль. Навчальна книга Богдан, 2023. 392 с.
6. Мудрак О.В. & Мудрак Г.В. Заповідна справа. Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 640 с.
7. Скляр, Ю.Л., Бердін, І.В., & Скляр, В.Г. (2024). Здійснення екоконтролю за станом довкілля на Сумщині в умовах воєнного стану. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія, 57(3), 58-65.
8. Закон України про природно-заповідний фонд України. – Відомості Верховної Ради України, № 34, 25.08.1992. – с. 130 – 1155.

Методичне забезпечення

9. «Охорона природи та природоохоронні мережі». Курс лекцій для здобувачів денної та заочної форм навчання Спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня освіти – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2024. – 127 с.
10. Екологічна та природно-заповідна мережі. Методичні вказівки для проведення практичних занять. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. – 66 с.
11. Охорона природи та природоохоронні мережі. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів 3 курсу юридичного факультету спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. – 82 с.
12. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів створення природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України / Наказ Мінприроди України від 21.08.2018, № 306 [Електронний ресурс] режим доступу - https://menr.gov.ua/files/images/news/22082018/nakaz_306.pdf

Інші джерела

13. Закон України «Про Державний земельний кадастр» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
14. Закон України «Про екологічну мережу України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
15. Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text>
16. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» – [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
17. Закон України «Про рослинний світ» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
18. Закон України «Про тваринний світ» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>

19. Закон України «Про Червону книгу України» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>
20. Водний кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>
21. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
22. Лісовий кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру». від 17 жовтня 2012 р. № 1051 [Електронний ресурс] режим доступу - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п?find=1&text=додаток#w1_1
24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі» від 16 грудня 2015 р. № 1196 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1196-2015-п#n8>
25. Давиденко, В. М. (2001) Заповідна справа: навч. посіб. для студ. екол., біол., природн., лісін., агрон., зооінж. фак. вищих навч. закл. III, IV рівнів акред. Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 140 с.
26. Заповідна справа в Україні (2003). Навч. посібник / За заг. ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. К.: Географіка, 306 с.
27. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. 448 с.
28. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / [уклад.: Р.В. Бойченко, В.В. Вертель, О.Ю. Карлюкова та ін.]. – 2-е вид., випр. та допов. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. 96 с.
29. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А, & Лобунько Ю.В. (2016). Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні / Монографія. Київ :ДП «Компринт», 163 с.
30. Джигирей В.С. (2004). Екологія та охорона навколишнього природного середовища. Навч. посібник. - 3-є вид. - К.: Т-во "Знання", 309 с.
31. Склад Ю.Л. Проблеми і перспективи розбудови екологічної мережі України / Сталлий людський розвиток місцевих громад: Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» [укладачі: М.А. Лепський, І.В. Дударева]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Київ, 2015. – С. 267 – 272.
32. Розбудова екомережі України (наук. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко). -К., 1999. 127 с.
33. Всеєвропейська Стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. (Підготовлена Радою Європи у співпраці з Європейським Центром Збереження Природи. Представлена Радою Європи на конференції Міністрів «Довкілля для Європи» у Софії 23-25 жовтня 1995 р.) - К., 1998. 52 с.
34. Заповідники і національні природні парки України. - К.: Вища школа, 1999. 231 с
Екологічні проблеми пониззя Дунаю, біорізноманіття та біоресурси озерно-болотного ландшафту дельти (за ред. Харченко Т.А.). К.: Інтерекоцентр, 1998. 92 с.
35. Anton Tretiak, Nataliia Tretiak, Yurii Skliar, Yuliia Lobunko, & Andrii Melnichuk (2020). Ecological safety of rural areas: Ecological and Economic assessment of land use efficiency. *Scientific papers Series “Management, economic Engineering in agriculture and rural Development”* Vol. 20 Issue 4, 539 – 549.
36. Kostiantyn Mamonov, Roman Vyatkin, Iurii Sklyar, Kanivets O.M., & Kapinos N.O. (2021). Formation of the monitoring and use of the gis land objects of the natural reserve fund of regions. *Scientific research of the XXI century. Volume 2 : collective monograph* / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS publishing service, P 220 – 230 (312 p.)

ДОДАТОК

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

Основні джерела

1. Хом'як І.В., & Андрійчук Т.В. (2022). Охорона природи: Навчальний посібник для студентів природничих спеціальностей. Житомир: В - тво ЖДУ, 245 с.
2. Екологічна та біологічна безпека України: колективна монографія / за науковою редакцією О.І. Дребот, А.І. Парфенюк. Київ: Видавництво НУБІП України, 2022. 322 с.
3. Ілляш О. Е., & Ганошенко О. М. (2022) Природоохоронне управління : навчальний посібник. Ч. 1. Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». 106 с.
4. Скляр Ю.Л., Домбровська О.А., & Капінос Н.О. (2021). Екологічне моделювання використання земельних ресурсів лісостепової зони. Український журнал прикладної економіки. Том 6. № 1. 93 – 101.
5. Попович С.Ю. Природно-заповідна справа. Підручник. Тернопіль. Навчальна книга Богдан, 2023. 392 с.
6. Мудрак О.В. & Мудрак Г.В. Заповідна справа. Навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 640 с.
7. Скляр, Ю.Л., Бердін, І.В., & Скляр, В.Г. (2024). Здійснення екоконтролю за станом довкілля на Сумщині в умовах воєнного стану. Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія: Агрономія і біологія, 57(3), 58-65.
8. Закон України про природно-заповідний фонд України. – Відомості Верховної Ради України, № 34, 25.08.1992. – с. 130 – 1155.

Методичне забезпечення

9. «Охорона природи та природоохоронні мережі». Курс лекцій для здобувачів денної та заочної форм навчання Спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» першого (бакалаврського) рівня освіти – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2024. – 127 с.
10. Екологічна та природно-заповідна мережі. Методичні вказівки для проведення практичних занять. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2021. – 66 с.
11. Охорона природи та природоохоронні мережі. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів 3 курсу юридичного факультету спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітнього ступеня «Бакалавр» денної та заочної форм навчання. – Суми: Сумський національний аграрний університет, 2025. – 82 с.
12. Методичні рекомендації щодо розроблення проектів створення природних територій та об'єктів природно-заповідного фонду України / Наказ Мінприроди України від 21.08.2018, № 306 [Електронний ресурс] режим доступу - https://menr.gov.ua/files/images/news/22082018/nakaz_306.pdf

Інші джерела

13. Закон України «Про Державний земельний кадастр» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
14. Закон України «Про екологічну мережу України» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1864-15#Text>
15. Закон України «Про Загальнодержавну програму формування національної екологічної мережі України на 2000 – 2015 роки» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1989-14#Text>
16. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» – [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
17. Закон України «Про рослинний світ» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
18. Закон України «Про тваринний світ» [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2894-14#Text>
19. Закон України «Про Червону книгу України» [Електронний ресурс] режим доступу -

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3055-14#Text>

20. Водний кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр#Text>
21. Земельний кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
22. Лісовий кодекс України. [Електронний ресурс] режим доступу - <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>
23. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення Державного земельного кадастру». від 17 жовтня 2012 р. № 1051 [Електронний ресурс] режим доступу - https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1051-2012-п?find=1&text=додаток#w1_1
24. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку включення територій та об'єктів до переліків територій та об'єктів екологічної мережі» від 16 грудня 2015 р. № 1196 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1196-2015-п#n8>
25. Давиденко, В. М. (2001) Заповідна справа: навч. посіб. для студ. екол., біол., природн., лісівн., агрон., зооінж. фак. вищих навч. закл. III, IV рівнів акред. Миколаїв: Вид-во МФ НаУКМА, 140 с.
26. Заповідна справа в Україні (2003). Навч. посібник / За заг. ред. М.Д. Гродзинського, М.П. Стеценка. К.: Географіка, 306 с.
27. Зелена книга України /під загальною редакцією члена-кореспондента НАН України Я.П. Дідуха – К.: Альтерпрес, 2009. 448 с.
28. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / [уклад.: Р.В. Бойченко, В.В. Вертель, О.Ю. Карлюкова та ін.]. – 2-е вид., випр. та допов. – К.: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. 96 с.
29. Третяк А.М., Третяк В.М., Гунько Л.А, & Лобунько Ю.В. (2016). Організація землекористування структурних елементів екомережі України на місцевому рівні / Монографія. Київ :ДП «Компринт», 163 с.
30. Джигирей В.С. (2004). Екологія та охорона навколишнього природного середовища. Навч. посібник. - 3-є вид. - К.: Т-во "Знання", 309 с.
31. Скляр Ю.Л. Проблеми і перспективи розбудови екологічної мережі України / Сталій людський розвиток місцевих громад: Наукові праці ВНЗ-партнерів Проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» [укладачі: М.А. Лепський, І.В. Дударева]; за заг. ред. М.А. Лепського. – Київ, 2015. – С. 267 – 272.
32. Розбудова екомережі України (наук. ред. Ю.Р.Шеляг-Сосонко). -К., 1999. 127 с.
33. Всеєвропейська Стратегія збереження біологічного та ландшафтного різноманіття. The Pan-European Biological and Landscape Diversity Strategy. (Підготовлена Радою Європи у співпраці з Європейським Центром Збереження Природи. Представлена Радою Європи на конференції Міністрів «Довкілля для Європи» у Софії 23-25 жовтня 1995 р.) - К., 1998. 52 с.
34. Заповідники і національні природні парки України. - К.: Вища школа, 1999. 231 с
- Екологічні проблеми пониззя Дунаю, біорізноманіття та біоресурси озерно-болотного ландшафту дельти (за ред. Харченко Т.А.). К.: Інтерекоцентр, 1998. 92 с.
35. Anton Tretiak, Nataliia Tretiak, Yurii Skliar, Yuliia Lobunko, & Andrii Melnichuk (2020). Ecological safety of rural areas: Ecological and Economic assessment of land use efficiency. *Scientific papers Series "Management, economic Engineering in agriculture and rural Development"* Vol. 20 Issue 4, 539 – 549.
36. Kostiantyn Mamonov, Roman Vyatkin, Iurii Sklyar, Kanivets O.M., & Kapinos N.O. (2021). Formation of the monitoring and use of the gis land objects of the natural reserve fund of regions. *Scientific research of the XXI century. Volume 2 : collective monograph* / Compiled by V. Shpak; Chairman of the Editorial Board S. Tabachnikov. Sherman Oaks, California: GS publishing service, P 220 – 230 (312 p.)
37. Скляр В.Г., Ємець О.М., Скляр Ю.Л., & Баштовий М.Г. (2023). Біорізноманіття заказника «Видівський». Екологія. Довкілля. Енергозбереження. 2023 : колективна монографія / під ред. О. В. Степової. Полтава: НУПП імені Юрія Кондратюка. 211-221.